

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

23.Ekim.2016, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

- 1. BÖLÜM:** Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi
- 3. KISIM:** Resûl-i Ekrem'in Allah Katındaki Üstün Değeri
- 4. FASIL:** Mi'râc Uykuda Oldu Diyenlerin Tenkidi

Arapça Kaynak sf. 242
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 402

"Ben Uykudayken" İfâdesinin Birinci Anlamı

Mi'râc'ın rüyâda olduğunu söyleyenlerin ileri sürdüğü delillerden biri de, Resûl-i Ekrem'in muhtelif hadislerde bu olaydan bahsederken uykudan söz ederek "ben uykudayken" demesi, "uyku ile uyanıklık arasında olduğunu" söylemesi² ve "sonra uyandım"³ ifâdesini kullanmasıdır.

Bunların hiçbirisi Mi'râc'ın rüyâda meydana geldiğini göstermez. Ama yanına Cebrâil aleyhisselâmın ilk geldiğinde veya Burak'a ilk bindiğinde ve İsrâ'nın başlangıcında Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem uykuda olması mümkündür. Fakat hiçbir hadiste, Mi'râc olayının başından sonuna kadar Resûlullah'ın uyuduğuna dâir bir işaret bulunmamaktadır.

Mi'râc'ın uykuda olduğu iddiası, Peygamber Efendimiz'in "Uyandım, bir de baktım ki Mescid-i Haram'dayım."⁴ demesinden çıkarılmaktadır. İnsan çoğu zaman sabahleyin uyandığı için, bu ifâdedeki "uyandım (isteykazztû)" sözü, "Sabahleyin baktım ki, Mescid-i Haram'dayım." anlamında kullanılmış olabilir. Veya Mi'râc'dan evine döndükten sonra tekrar uyuyup uyandığını ifâde etmiş olabilir. Çünkü Mi'râc bütün gece devam etmemiş, gecenin bir bölümünde olmuştur.

"Ben Uykudayken" İfâdesinin İkinci Anlamı

"Uyandım, bir de baktım ki Mescid-i Haram'dayım" sözünü şöyle anlamak uygun olabilir: Göklerin ve yerin mülk ve saltanatına dâir görüldüğü hârikulâde olaylar kendisini sarıp kuşattığı, Cenâb-ı Hakk'a yakın olan melekleri müşâhede etmenin ve Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını görmenin mânevî zevki onun gönül dünyasına hâkim olduğu için, ancak Mescid-i Haram'a döndükten sonra kendine gelebilmiştir.

٤٦٦ - وقوله في حديث آخر: «بين النائم واليقظان»^(٤).

٤٦٧ - وقوله أيضاً: وهو نائم. وقوله: «ثم استيقظت»^(٥) فلا حجة فيه؛ إذ

[قد] يحتمل أن أول وصول الملك إليه كان وهو نائم، أو أن أول حمله والإسراء به وهو نائم، وليس في الحديث أنه كان نائماً في القضية^(١) كلها إلا ما يدل عليه قوله^(٢): «ثم استيقظت وأنا في المسجد الحرام» ففعل قوله: «استيقظت» بمعنى أصبحت، أو استيقظ من نوم آخر بعد وصوله بيته.

ويدل عليه أن مسراه لم يكن طول ليله، وإنما كان في بعضه.

وقد يكون قوله: «استيقظت وأنا في المسجد الحرام» لما كان غمره من عجائب ما طالع من ملكوت السموات والأرض، وخامر باطنه من مشاهدة الملائكة الأعلى، وما رأى من آيات ربّه الكبرى، فلم يستيقظ ويرجع إلى حال البشرية إلا وهو بالمسجد الحرام.

2. "Ben Kâbe'nin yanında, uyku ile uyanıklık arasındayken..." (Buhârî, Bed'ü'l-halk 6, nr. 3207; Müslim, İmân 264, nr. 164).

3. "Uyandım, bir de baktım ki Mescid-i Haram'dayım." (Buhârî, Tevhîd 37, nr. 7517; Müslim, İmân 262, nr. 162). Bu rivâyette, Resûlullah "daha peygamber olmadan önce" kendisine üç meleğin üç ayrı günde geldiği, Cebrâil aleyhisselâmın kalbini yarıp temizlediği, sonra da onu Mi'râc'a çıkardığı anlatılmaktadır.

4. Buhârî, Tevhîd 37, nr. 7517; Müslim, İmân 262, nr. 162.

وَوَجْهٌ ثَالِثٌ: أَنَّ يَكُونَ نَوْمُهُ وَاسْتِيقَاضُهُ حَقِيقَةً عَلَى مَقْتَضَى لَفْظِهِ ، وَلَكِنَّهُ أُسْرِيَ بِجَسَدِهِ وَقَلْبُهُ حَاضِرٌ ، وَرُؤْيَا الْأَنْبِيَاءِ حَقٌّ ، تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ .

وَقَدْ مَالَ بَعْضُ أَصْحَابِ الْإِشَارَاتِ إِلَى نَحْوٍ مِنْ هَذَا . قَالَ : تَغْمِضُ عَيْنِيهِ لئَلَّا يَشْغَلَهُ شَيْءٌ مِنَ الْمَحْسُوسَاتِ عَنْ اللَّهِ تَعَالَى .
وَلَا يَصِحُّ هَذَا أَنَّ يَكُونَ فِي وَقْتِ صَلَاتِهِ بِالْأَنْبِيَاءِ ، وَلَعَلَّهُ كَانَتْ لَهُ فِي هَذَا الْإِسْرَاءِ حَالَاتٌ .

وَوَجْهٌ رَابِعٌ : وَهُوَ أَنَّ يَعْبَرَ بِالنَّوْمِ هَاهُنَا عَنْ هَيْئَةِ النَّائِمِ مِنَ الْاضْطِجَاعِ .
٤٦٨ - وَيُقَوِّيه قَوْلُهُ فِي رَوَايَةِ عَبْدِ بْنِ حُمَيْدٍ ، عَنْ هَمَّامٍ : «بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ وَرَبُّنَا قَالَ : «مُضْطَجِعٌ»^(٣) .

1. Abd ibni Humeyd ibni Nasr el-Kissî (el-Keşşî), bir Türk şehri olan Kis'te 170 (786)'dan sonra doğdu. Adının Abdülhamîd veya Abdülhumeyd olduğu da söylenmektedir. Devrin tanınmış muhaddislerinden hadis öğrendi; İmâm Müslim ve Tirmizî gibi ünlü muhaddislere hocalık yaptı. Onun en ünlü eseri *el-Müsnedü'l-kebir*'dir.
2. Hemmâm ibni Yahyâ el-Avzî el-Muhallimî, rivâyetleri *Kütüb-i Sitt*e'de yer alan güvenilir bir hadis hâfızıdır. Kendisi Hasan-ı Basrî gibi tâbiîn âlimlerinden hadis öğrenmiş, Süfyân es-Sevrî, Abdullah ibni Mubârek gibi ünlü muhaddisler de ondan hadis rivâyet etmiştir.

“Ben Uykudayken” İfâdesinin Üçüncü Anlamı

Bu konudaki çeşitli rivâyetlerin arasını bulmanın ve Mi'râc sadece rûh ile olmuştur diyenleri reddetmenin **üçüncü** bir izahı şudur:

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in: “Ben Mescid-i Haram'da uyuyordum.” ve “Uyandım, bir de baktım ki Mescid-i Haram'dayım.” hadislerinde ifâde buyurulan uyuma ve uyanma mecâzî bir anlatım değil, gerçek mânada uyuma ve uyanma olsa bile, bu, kalbi uyanıkken bedeniyle yaptığı bir gece yolculuğu olup uyanıkken yapılmış bir yolculuktan farksızdır; çünkü peygamberlerin rüyâsı haktır; onların gözleri uyusa bile kalpleri uyanıktır.

Sûfiyye şeyhlerinden biri, buna benzer bir görüşe sahip olmuş ve: “Maddî şeylerin onu meşgul etmemesi için Mi'râc sırasında Resûlullah'ın gözleri kapalıydı” demiştir. Fakat peygamberlere namaz kıldırırken Resûl-i Ekrem'in gözlerinin kapalı olması doğru değildir. Anlaşılan Mi'râc sırasında Peygamber aleyhisselâm çeşitli hâller ve tecelliler yaşamıştır.

“Ben Uykudayken” İfâdesinin Dördüncü Anlamı

Mi'râc'ın uyanıkken olduğunu gösteren **dördüncü** bir izah tarzı şöyledir: Hadisteki “uyuyordum” ifâdesi, yatağıma uzanmıştım anlamında kullanılmış olabilir. Nitekim hadis hâfızı Abd ibni Humeyd'in¹ (v. 249/863) hadis hâfızı Hemmâm ibni Yahyâ el-Avzî'den² (v. 163/780) olan rivâyetinin bir kısmında, “ben uyurken”, bir kısmında “ben uzanmışken” ifâdesinin kullanılması da bunu gösterir.

٤٦٩ - وفي رواية هُدْبَةَ ، عنه : «بينا أنا نائم في الحَظِيمِ» وربما قال : «في الجِجْر مضطجع»^(٤).

٤٧٠ - وقوله في الرواية الأخرى : «بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ»^(١) فيكون سَمَّى هَيْئَتَهُ بالنوم لَمَّا كانت هَيْئَةُ النَّائِمِ غالباً.

وذهب بعضهم إلى (٥١/ب) أَنَّ هذه الزيادات : من النوم ، وَذِكْرُ شَقِّ البطن ، وَدَنُوءِ الرب [عز وجل] الواقعة في هذا الحديث ، إنما هي من رواية شَرِيكِ ، عن أَنَسٍ ، فَهِيَ مُنْكَرَةٌ من روايته ؛ إِذْ شَقَّ الْبَطْنَ فِي الْأَحَادِيثِ الصَّحِيحَةِ إِنَّمَا كَانَ فِي صِغَرِهِ ﷺ وَقَبْلَ النَّبُوءَةِ^(٢) ؛ وَلأنه قال في الحديث : «قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ» ، وَالْإِسْرَاءُ بِإِجْمَاعٍ كَانَ بَعْدَ الْمَبْعُوثِ ؛ فَهَذَا كُلُّهُ يُوْهَّنُ مَا وَقَعَ فِي رِوَايَةِ أَنَسٍ ، مَعَ أَنَّ أَنَسًا قَدْ بَيَّنَّ مِنْ غَيْرِ طَرِيقٍ أَنَّهُ إِنَّمَا رَوَاهُ عَنْ غَيْرِهِ ، وَأَنَّهُ لَمْ يَسْمَعْهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَ مَرَّةً : عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ ، وَفِي كِتَابِ مُسْلِمٍ : لَعَلَّهُ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ ، عَلَى الشَّكِّ . وَقَالَ مَرَّةً : كَانَ أَبُو ذَرٍّ يَحْدِّثُ .

1. Hüdbe ibni Hâlid el-Kaysî, rivâyetleri *Sahîh-i Buhârî* ve *Sahîh-i Müslim* başta olmak üzere birçok hadis kitabında yer almış bir hadis hâfızı ve bildiğini uygulayıp hayata geçiren bir mü'mindi.
2. Hicr, hakkında bilgi için bk. I. 398.
3. "Ben Kâbe'nin yanında, uyku ile uyanıklık arasındayken..." (Buhârî, Bed'ü'l-vahy 6; Müslim, İmân 264.).
4. Ünlü hadis münekkidi Zehebî; Şerîk ibni Ebî Nemir'in, Enes ibni Mâlik'ten rivâyet ettiği Mi'râc hadisinde, başka rivâyetlerle takviye edilemeyen kelimeler bulunduğunu söylemiştir (Siyeru a'lâmi'n-nübela, VI, 160).
5. Kâdî İyâz bu meseleyi "Mi'râc Gecesinde Olanlar" bahsinde ele almıştı bk. I, 370 ve devamı. Dipnotlarda da göğüs yarılma hadisesinin dört defa meydana geldiği zikredilmişti.

Hadis hâfızı Hüdbe ibni Hâlid el-Kaysî'nin¹ (v. 235/849) yine Hemmâm ibni Yahyâ el-Avzî'den olan rivâyeti de böyledir. Bu rivâyetin bir kısmında: "ben Hatîm'de uyurken", bir kısmında ise: "ben Hicr'de² uzanmış-ken" ifâdesi geçmektedir.

Bir diğer rivâyetteki: "Uyku ile uyanıklık arasındaydım"³ demesi de onun uyumayıp, uzanmış durumda olduğunu gösterir; çünkü uyuyan kimse genellikle uzanmış durumda olur.

Uykudan Söz Eden Hadis Hakkında

Bazı âlimler, Peygamber Efendimiz'in uyku hâli, göğsünün yarılması, Cenâb-ı Hakk'a yaklaşması gibi sağlam hadislerde bulunmayan birtakım fazlalıkların, Medineli tâbiîn âlimi Şerîk ibni Ebî Nemir'in (v. 140/757)⁴ Enes ibni Mâlik'ten rivâyet ettiği hadiste yer aldığını, bu hadisin de sika râviler tarafından rivâyet edilen hadislerle muhâlif (münker) olduğunu söylemişlerdir. Çünkü Resûl-i Ekrem'in göğsünün yarılmasından bahseden sahîh hadisler, bu ameliyatın Peygamber aleyhisselâmın küçüklüğünde ve peygamberlikten önce meydana geldiğini ifâde etmektedir.⁵ Zâten, Şerîk'in Enes'ten rivâyet ettiği bu hadiste de, "peygamberlikten önce" ifâdesi bulunmaktadır. Mi'râc'ın peygamberlikten sonra olduğu konusunda âlimlerin ittifakı vardır.

Bütün bunlar, Şerîk tarafından Enes ibni Mâlik'ten rivâyet edilen ve içinde birtakım fazlalıklar bulunan hadisin zayıf olduğunu göstermektedir. Esâsen Enes de, birçok tarikten gelen rivâyetlerinde, Mi'râc hadislerini bizzat Resûl-i Ekrem'den duymadığını söylemiş, hattâ bir defasında Mâlik ibni Sa'sa'a'dan duyduğunu belirtmiş, *Sahîh-i Müslim*'deki rivâyette: "herhâlde Mâlik ibni Sa'sa'a'dan" diye şüpheli bir ifâde kullanmış, bir defasında da Ebû Zer el-Gıfârî'den rivâyet ettiğini söylemiştir.

Hiz. Âişe'nin Rivâyeti Hakkında

Hiz. Âişe'nin, Resûlullah'ın bedeninin yatağından ayrılmadığını söylemesine gelince; o bizzat yaşadığı bir olaydan söz etmemiştir. Çünkü Hiz. Âişe, Mi'râc olayı meydana geldiğinde henüz Resûl-i Ekrem ile evlenmemişti; üstelik o sıralarda, henüz duyduğunu aklında tutacak yaşta da değildi. Mi'râc olayının meydana geldiği zaman konusundaki farklı görüşleri dikkate alırsak, belki de o sırada henüz doğmamıştı. Çünkü Mi'râc, İbni Şihâb ez-Zühri ve onun görüşüne taraftar olanlara göre, peygamberlikten bir buçuk yıl sonra Mekke'de meydana gelmiştir. Hiz. Âişe ise hicret sırasında sekiz yaşlarındaydı.

Mi'râc'ın hicretten beş yıl önce meydana geldiğini söyleyenler olduğu gibi, hicretten bir yıl önce meydana geldiğini söyleyenler de bulunmaktadır. Fakat en doğrusu hicretten beş yıl önce olduğudur.

Bunun delillerini sıralamak sözü uzatır. Zâten konumuz da bu değildir. Hiz. Âişe Mi'râc hâdisesinde Resûl-i Ekrem'in yanında bulunmadığına göre, "Resûlullah'ın bedeninin yatağından ayrıldığını hissetmedim." sözünü, bir başka sahâbiden duyduğu rivâyete dayandırdığı ortadadır. Bu durumda, Hiz. Âişe'nin rivâyeti, bir başkasının rivâyetine tercih edilemez. Ümmü Hânî ve başkalarının rivâyetlerinde açıkça görüldüğü üzere, başkası da Hiz. Âişe'nin söylediğinin aksini söylemektedir.

٤٧١ - وأما قول عائشة: ما فُقِدَ جَسَدُهُ (٣)؛ فعائشة لم تحدث به عن مشاهدة؛ لأنها لم تكن حينئذٍ زَوْجَهُ ، ولا في سِنٍّ من يَضْبِطُ ، ولعلها لم تكن وُلِدَت بعدُ ، على الخلاف في الإسراء متى كان؟ فَإِنَّ الإسراء كان في أول الإسلام على قول الزُّهْرِيِّ وَمَنْ وافقه بعد المبعث بعام ونصف ، وكانت عائشة في الهجرة بنت نحو ثمانية أعوام .

وقد قيل: كان الإسراء لَخَمْسٍ قبل الهجرة. وقيل: قبل الهجرة بعام. والأشبهُ إنه لَخَمْسٍ .

والحجةُ لذلك تطول ، [و] ليست مِنْ غَرَضِنَا ، فإذا لم تشاهد ذلك عائشة ، دَلَّ على أنها حَدَّثَتْ بذلك عن غيرها ، فلم يُرَجَّحْ خَبَرُها على خبر غيرها؛ وَغَيْرُها يقول خلافَه مما وقع نصّاً في حديث أم هانئ وغيره .

وأيضاً فليس حديثُ عائشةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا بالثابت ، والأحاديثُ الأخر
أثبت ، [و] لَسْنَا نَعْنِي حَدِيثَ أُمِّ هَانِيءٍ ، وَمَا ذُكِرَتْ فِيهِ خَدِيجَةٌ .

Hiz. Âişe'nin: "Resûlullah'ın bedeninin yatağından ayrıldığını hissetmedim." sözü, muhaddislere göre, senedinin zayıf olması yüzünden,¹ sahîh değildir; başkalarının Mi'râc konusundaki rivâyeti, Hiz. Âişe'nin rivâyetinden daha sahîhtir. "Başkalarının rivâyeti" derken, Ümmü Hânî² ve Hiz. Hatice'nin rivâyetlerini³ değil, daha başka sahâbîlerin rivâyetlerini kast ediyoruz. Çünkü Ümmü Hânî ve Hiz. Hatice'nin rivâyetleri sahîh hadis kitaplarında geçmemektedir. Hiz. Âişe'nin: "Resûlullah'ın bedeninin yatağından ayrıldığını hissetmedim." rivâyetini de kastetmiyoruz; zira Mi'râc meydana geldiğinde Peygamber Efendimiz onunla evlenmemişti; onların evlenmesi Medine'de oldu.

1. Çünkü İmâm Mâlik ve başka muhaddisler, bu hadisin senedindeki Muhammed ibni İshâk'ı güvenilir bulmazlar.
2. Ümmü Hânî'nin rivâyeti için bk. I, 398
3. Hiz. Ömer'in rivâyet ettiği bu hadis, yukarıda geçtiği üzere şöyleydi: "Mi'râc'tan döndükten sonra Hatice'nin yanına gittim; o, yanından ayrıldığım vaziyette uyuyordu, daha bir yanından diğer yanına dönmemişti." (Müttakî el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl* [Sekkâ], XII, 412, nr. 35417).

وَكُلُّ هَذَا يُوْهَنُّهُ ؛ بَلِ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ صَحِيْحٌ قَوْلُهَا . أَنَّهُ بِجَسَدِهِ ، لِإِنْكَارِهَا
أَنْ تَكُونَ رُؤْيَاهُ لِرَبِّهِ رُؤْيَا عَيْنٍ . وَلَوْ كَانَ (١) عِنْدَهَا مَنَامًا لَمْ تُنْكِرْهُ .

فَإِنْ قِيلَ : فَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴾ [النجم : ١١] فَقَدْ
جَعَلَ (١/٥٢) مَا رَأَاهُ لِلْقَلْبِ ، وَهَذَا يَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ رُؤْيَا نَوْمٍ وَوَحْيٍ ، لَا مَشَاهِدَةَ
عَيْنٍ وَحِسٍّ .
قُلْنَا : يَقَابِلُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى : ﴿ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ﴾ [النجم : ١٧] فَقَدْ أَضَافَ
الْأَمْرَ لِلْبَصَرِ .

وَقَدْ قَالَ أَهْلُ التَّفْسِيرِ فِي قَوْلِهِ [تَعَالَى] : ﴿ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴾
[النجم : ١١] أَي لَمْ يُوْهِمِ الْقَلْبُ الْعَيْنَ غَيْرَ الْحَقِيقَةِ ، بَلِ صَدَقَ رُؤْيَاهَا .

وَقِيلَ : مَا أَنْكَرَ قَلْبُهُ مَا رَأَاهُ عَيْنُهُ .

Yukarıdan beri zikredilen bütün bu rivâyetler Hz. Âişe'den nakledilen: “Bedeninin yatağından ayrıldığını hissetmedim.” şeklindeki rivâyetin zayıf olduğunu gösterir. Esâsen yine Hz. Âişe'den rivâyet edilen bir başka sahîh hadis de, bu hadisin zayıf olduğunu ortaya koyar. O hadiste Hz. Âişe, Mi'râc'ın bedenle olduğunu söylemiş, fakat Resûlullah'ın, Rabbini baş gözüyle değil, kalp gözüyle gördüğünü ifade etmiştir. Eğer Hz. Âişe, Mi'râc'ın bedenle değil de rüyâda olduğunu kabul etseydi, Peygamber aleyhisselâmın Allah Teâlâ'yı baş gözüyle gördüğünü reddetmezdi; çünkü Cenâb-ı Hakk'ı rüyâda baş gözüyle görmekte hiçbir sakınca yoktur ve buna kimse itiraz etmez.

Şayet: “Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı.”¹ âyetine bakarak, “Cenâb-ı Hakk'ın görülmesinin gözle değil kalple olduğu anlaşılıyor, bu da Mi'râc'ın uyanıkken değil, uykuda olduğunu gösterir.” denirse, buna cevabımız şöyledir: Allah Teâlâ: “Göz ne şaştı, ne haddinden aştı.”² âyetinde görme işinin gözle olduğunu belirtmektedir.

Müfessirler: “Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı.”³ âyetini açıklarken şöyle demişlerdir: Kalp, gözün görmediğini ileri sürmemekte, tam aksine ayan beyan gördüğünü dile getirmektedir.

Bunu şöyle de ifade edenler olmuştur: Resûlullah'ın gördüğü şeyi kalbi inkâr etmemiş, bilakis gördüğünü söylemiştir.

1. Necm 53/11.
2. Necm 53/17.
3. Necm 53/11.